

SLOVENSKI UČITELJ

VERI
VZGOJI
POUKU

Letnik VIII.

V Ljubljani 15. Junija 1907.

Št. 6.

Prvi hrvatsko-slovenski pedagoško-katehetski tečaj u Zagrebu.

Prejeli smo sledeći poziv:

Svaki dan vodi se sve žešća borba između Hrista i Beliala, između Sina Marijina i đavlovih anđela, između gesla: „Quis ut Deus?“ i lozinke: „Non serviam!“ Ova se borba sve više zaoštrava i širi na najrazličitija područja znanosti, umjetnosti, pučke prosvjete, obiteljskog života, zakonodavstva itd.

Još od vremena enciklopedista naprežu se Hristovi protivnici, da otuđe Crkvi i njezinu uplivu — među ostalim institucijama — i školu, naročito pučku, prem ima na nju Crkva sveto, stoljećima učvršćeno istorijsko pravo, koje posvuda mnogo vrijedi i s pietetom se spominje. Ta je borba došla do nas u drugoj polovici prošloga vijeka. Osobito je postala u hrvatskim zemljama akutnom od početka dvadesetoga vijeka, dok je kršćanski karakter pučke škole u slovenskim zemljama uzdržao krizu još prije dva ili tri lustra.

No, kako rekosmo, i na školskom području biva boj sve žešći, pa zato treba, da mi, hrvatski i slovenski svećenici, čuvari kršćanskoga značaja škole, razgledamo svoje oružje, da li je kadro parirati protivničkomu oružju. Dobili smo doduše u sjemeništu i sa sabom u život ponijeli znanstven arsenal oružja, načinjenog u tvornici svete i profane znanosti. No to je oružje možda komu od nas zarđalo radi preslabe porabe, pa će ga valjati očistiti.

Drugomu je možda oštrica sablje otupila od protivničkih spretnijih udaraca, pa će je trebati naoštрити iznova. Trećemu je opet veteranu tečajem vremena otpao sa sablje balčak, strunuo kundak na puški ili se smrvila lafeta pod topom. To treba izmijeniti. Nekomu opet nisu poznate mape i planovi protivnički, pa treba da se u to uputi. Nije ni to nemoguće, da je komu oružje zastarjelo, pa mu slabo pomaže u borbi protiv neprijatelja, koji raspolaže najnovijim, modernim oružjem. Može biti da imade veći broj hrabrih novajlija, opskrbljenim izvrsnim oružjem iz ponajboljih tvornica, ali još ne umiju njime baratati kao niti David pastirče svojim oklopom i kacigom, pa trebaju upute. Možda koji od nas omalovažuje jakost svojega oružja, ili nema dovoljno hrabrosti, pa treba pobude.

Svi Hristovi vojnici, koji vide ma kakovo pomanjkanje na svojem školničkom oružju ili hrabrosti, pa i oni, koji još nemaju doduše takovih defekata, ali žele da im izbjegnu valjanom prezervativom, neka dođu u zavod, gdje se staro oružje popravlja, novo podaje; nevaljano zamijenjuje, valjano usavršuje, — gdje se napokon junaštvo učvršćuje: neka dođu na pedagoško-katehetski tečaj.

Takove su tečajeve uveli prvi i do sada jedini Nijemci. Njemački kateheti ugledali su se u primjer svojih svjetovnih drugova, pa su stali poput njih držati svake godine tečajeve, u kojima su bila pretresana pitanja i čisto katehetične i opće pedagoške prirode. Prvi takav katehetski tečaj bio je god. 1903. u Salzburgu pod pokroviteljstvom salcburškoga nadbiskupa i kardinala S. R. C. dra Ivana Katschthaler, koji je tečaj podrobno i u nas poznat. U sjajni primjer Salzburga ugledala su se doskora ponajodličnija sjedišta biskupska: Beč i Minhen, te su stala raditi, da i ona dođu do katehetskih tečajeva.

Uspjeh toga nastojanja bio je u sva tri rečena grada okrunjen kolosalnim uspjehom. Stotine i stotine Hristovih boraca pohrlilo je na predavanja, da se što bolje spremi za preozbiljni školski rad. Dokaz je to, kako su ti tečajevi bili svima potrebiti. Uza sijedog učenjaka svjetskoga glasa sjedio je čedni katehet, uz člana reda Školske braće slušao je i marljivo predavanja bilježio svjetovni učitelj. Pa onda, otkud sve nisu došli slušači! Iz cijelog njemačkog rajha i iz svih njemačkih krunovina Austrije bilo je tamo svećenstva. Dohrlilo je na predavanja i tako veliki broj iz najudaljenijih čeških, poljskih i hrvatsko-slovenskih zemalja, da je jamačno mnogi od nas došao na misao: A zar ne bismo mogli i mi, slavenski narodi, dobiti kod kuće ono, za čim putujemo tako daleko u tuđinu? Činjenica jest, da je poslije Nijemaca kod prvih nas Hrvata i Slovenaca sazrela misao i stvorena odluka, da držimo katehetski tečaj.

Ta odluka je dokaz, da naše vrlo svećenstvo želi unaprijediti vjeronaučnu obuku i kršćanski uzgoj u našim školama i da je jednostavna kleveta ona tvrdnja naših protivnika, da svećenstvu nije škola na srcu. Ta odluka dokazuje, da našem hrvatskomu i slovenskom svećenstvu pripada odlučno mjesto među svećenstvom drugih zemalja. Ona je napokon na čast našem hrvatskomu i slovenskomu narodu, jer tjelesni su sinovi toga

naroda, a duhovni njegovi vođi, kadri osnovati svoj pedagoško-katehetski tečaj, čega do sada nije mogao učiniti nijedan narod osim njemačkoga. Naš hrvatski i slovenski narod zaprema i u tomu kulturnom pogledu dostojno mjesto među drugim narodima.

Nego možda će tko čemu prigovoriti. Jedan će reći, da nije izabrano zgodno vrijeme za sastanak. Ta gospoda neka izvole uvažiti, da su se i na njemačkim tečajevima čule takove tužbe, ali se nisu dale ukloniti do dana današnjega, tim manje, jer se u raznim školama svršava školska godina u razno vrijeme. Da je urečen tečaj u drugo vrijeme, prigovarali bi opet drugi. — Nekoji će opet podsjetiti, da su kod Nijemaca predavali učenjaci svjetskoga glasa, a kod nas toga ne će biti. No treba da uvažimo, da smo mi maleni narod, a naše nastojanje tek je početak. Pa ako se drugi, veliki narodi, nisu mogli vinuti niti do odluke, da drže katehetski tečaj, koje čudo, da je kod nas taj realni početak čedan. — Možda će koji od naših kateheta, osobito slovenskih, biti uvrijeđen, što nije umoljen da drži predavanje. Tomu i ostalim manjcima bilo bi sigurno udovoljeno, da je bilo više vremena za pripreme. Glavno nam je bilo, da što prije dođe do toga tečaja. A onda ćemo se bolje međusobno upoznati mi hrvatski i slovenski svećenici, te podijeliti rabotu vrlim radnicima za slijedeći tečaj.

Na našim predavanjima bit će mjesta ne samo samostalnim katehetima, nego još više nesamostalnim, dakle velečasnomu dušobrižnomu svećenstvu, koje se bavi školom, osobito mlađemu. Budući da će ta predavanja trajati više dana, poskrbili smo se, da siromašniji svećenici dobiju besplatan konak u internatima.

Umoljavamo dakle naše hrvatsko i slovensko svećenstvo, neka pohrli listom na naš pedagoško-katehetski tečaj, to se okrepi za borbu na šolskom polju. Upoznajmo se međusobno, obodrimo se i uputimo. Božji blagoslov ne će izostati.

Upravni odbor „Hrvat. katol. kateh. društva“

kao priređujući odbor „l. hrv.-slov. pedagoško-katehetskoga tečaja“.

Na uvaženje!

1. Na predavanja „l. hrvatsko-slovenskog pedagoško-katehetskog tečaja“ može doći svaki, tkogod se bavi obukom u školi, ili ga ta obuka zanima, dakle: svećenici dušobrižnici i kateheti, bili oni svjetovni svećenici ili redovnici; nadalje svjetovni učitelji, klerici, učiteljice svjetovne i samostanske, te učiteljski pripravnici.

2. Za pokriće najnužnijih troškova, što su skupčani s obdržavanjem tečaja, pridonose učesnici-svećenici za svih 6 dana 2 krune. Svjetovni učitelji, učiteljice, klerici i učiteljski pripravnici ne plaćaju ništa. Prinosi se šalju blagajniku „H. k. k. dr.“ vlč. gospodinu Stjepanu Bićaniću, nadarbeniku u Zagrebu, Kaptol.

3. Umoljavaju se gospoda učesnici, da na kuponu poštanske doznalice izvole izrično napisati, da žele prisustvovati tečaju, a ujedno točno navesti ime i prezime, zanimanje i mesto gdje službuju.

4. Odbor se pobrinuo, da siromašniji svećenici dobiju bezplatan stan i konak za cijelo vrijeme, dok traje tečaj. Besplatni će se konak podijeliti onim redom, kojim se buju javljali učesnici, dok bude na raspolaganje mjestâ. Zato je u interesu svakog siromašnijeg učesnika, da se što prije javi. Tko želi besplatan stan i konak, treba da to izrično zatraži.

5. Ako bi se koji od gospode učesnika mogao prijaviti tek usmeno čas prije predavanja, moći će to učiniti u zgradi kr. učiteljske škole i vježbaonice u Medulićevoj ulici br. 33. kod gosp. Ferde Hefflera.

6. Naknadno će se javiti gdje će se držati predavanja, gdje će se dobiti besplatni stan i konak, te eventualne promjene rasporeda itd.

U Zagrebu, 2. lipnja 1907.

Upravni odbor „Hrv. kat. katehet. društva“

kao odbor za obdržavanje „I. hrv.-slov. pedagoškog katehetskog tečaja“.

Raspored.

Na „I. hrvatsko-slovenskom podagoško-katehetskom tečaju u Zagrebu“ predavat će ova gospoda:

1. Dr. Ladislav pl. Jambrečević, profesor i katehet u kr. gornjogradskoj gimnaziji u Zagrebu: O crkvenoj povijesti uopće, a u srednjim školama napose. (1 predavanje).

2. Dr. Franjo Barac, profesor i katehet u kr. realnoj gimnaziji v Požegi:

a) O modernoj katoličkoj apologetici uopće.

b) O katoličkoj apologetici u srednjim školama napose. (2 predavanja.)

3. Ferdo Rožić, profesor u liceju nadbiskupskog sjemeništa u Zagrebu: O harmoniji obuke u srednjim školama uopće, a vjeronaučne obuke s obukom klasičnih jezika napose. (1 predavanje).

4. Mgr. dr. Mirko Dovranić, katehet u zem. ženskom liceju u Zagrebu: O crkvi katoličkoj. Praktično predavanje 4. razredu zem. sirotišta na Josipovcu, s diskusijom. (1 predavanje).

5. Ferdo Heffler, glavni učitelj vjere i metodike u kr. učiteljskoj školi u Zagrebu:

a) O pedagoško-katehetskima tečajevima drugdje i u nas.

b) O vrstama katehetske metode.

c) O koncentraciji vjeronaučnoga učiva u nižim pučkim školama i porabi zasada o apercepciji.

d) O logično-analitičnomu putu napose.

e) O formalnim stupnjevima uopće, a kod vjerske obuke napose.

f) O pokraćenim formalnim stupnjevima kod vjerske obuke.

g) Koje milosti dijeli Duh Sveti? Praktično predavanje 4. razredu zem. sirotišta, s diskusijom.

h) O pedagoško-katehetskim disciplinama u bogoslovskom fakultetu hrvatskoga sveučilišta i u sjemeništima drugih hrvatsko-slovenskih biskupija.

i) O biblijskim slikama i njihovoj upotrebi.

j) O našim vjeronaučnim udžbenicima za niže pučke škole i metodičko obrađivanje katehizma prema toj osnovi.

k) Didaktički postupak u seoskim četverorazrednim školama. (12 predavanja).

6. Stjepan Šmidt, učitelj u vježbaonici kr. učiteljske škole u Zagrebu: a) O putovima obuke uopće, a o analitičkom i sintetičkom napose.

b) O oblicima obuke: akroamatičkom i erotematičkom. (2 predavanja).

7. Miroslav Galović, učitelj u kaptolskoj školi u Zagrebu:

a) O pažnji (interesu).

b) O združivanju spoznaja. (2 predavanja).

8. Vilko Popović, učitelj, dodijeljen društvu za pučku prosvjetu:

O apercepciji. (1 predavanje).

Predavanje će se držati ovim redom:

	8—9	9—10	10—11	4—5	5—6
8. VII. Pondj.	—	Sv. misa u crkvi sv. Katarine	Glavnaskupština „Hrv. kat. kateh. društva“ (VIII kateh. sastanak) Svečano otvo- renje katehet. tečaja F. Heffler: O katehetskim tečajevima	Nastavak i svršetak glavne skupštine „H. k. k. dr.“ Eventualia	
9. VII. Utor.	Dr. L. Jambre- ković: Crkvena povijest	M. Galović: Interes	F. Heffler: Vrste metode	V. Popo- vić: Apercepcija	F. Heffler: Koncentra- cija učiiva
10. VII. Srijeda	F. Heffler: Katehetika u sje- meništima	S. Šmidt: Putovi obuke	F. Heffler: Logička analiza	Dr. Dovra- nić: Crkva katol. (prakt. pred.)	Diskusija
11. VII. Četvrtak	M. Galović: Združivanje spoznaja	F. Heffler: Formalni stup- njevi	F. Heffler: Pokršćeni for- malni stupnjevi	F. Heffler: Duh Sveti, djelitelj mi- losti. (Prakt. predavanje)	Diskusija
12. VII. Petak	F. Rožić: Harmonija u obučavanju	F. Heffler: Bibl. slike	F. Heffler: Vjeronaučni udžbenici	Dr. F. Ba- rac: Apologetika uopće	Dr. F. Ba- rac: Apologetika u srednjim školama
13. VII. Subota	S. Šmidt: Oblici obuke	F. Heffler: Naučna osnova Obradivanje katehizma	F. Heffler: Obučavanje u seoskim školama	—	—

Pravila „Društva slovenskih katehetov“.

§ 1. Ime in sedež društva.

Društvo slovenskih katehetov ima sedež v Ljubljani in razteza svoje delovanje po vseh avstrijskih škofijah, kjer bivajo Slovenci; pravico ima snovati ondi tudi podružnice z lastnimi odbori.

§ 2. Namen društva.

Društvo ima namen pospeševati katehetsko izobrazbo članov, skrbeti za versko-nravno vzgojo mladine, pa tudi potezati se za stanovske zadeve veroučiteljev.

§ 3. Sredstva.

Svoj namen hoče doseči društvo s tem, da

1. prireja društvene shode, pri katerih se bo predavalo, razgovarjalo o verouku in o krščanski vzgoji sploh;
2. da ustanovi katehetsko knjižnico;
3. da ustanovi in vzdržuje društveno glasilo in izdaja druge spise;
4. da skrbi za dobre izdaje šolskih knjig za verouk;
5. da prireja javna predavanja o verskonravni vzgoji mladine;
6. da vlaga prošnje, resolucije in pritožbe.

§ 4. Društveno premoženje.

Viri dohodkov, s katerimi društvo pokriva svoje stroške, so:

1. članarina udov;
2. darila, ki jih društvo prejema od ustanovnikov in podpornikov, ter volila;
3. prebitek od društvenega glasila in spisov.

NB. Članarina se določuje na občnem zboru.

§ 5. Društveni člani.

Društveni člani so:

Slovenski katehetje in slovenski duhovniki, ki poučujejo, ali so poučevali verouk.

Izredni udje so:

- a) Ustanovniki, ki plačajo 50 K tekom enega leta.
- b) Podporniki, ki plačujejo vsako leto 10 K.
- c) Častni člani, ki jih izvoli občni zbor.

NB. Društvo je ustanovljeno, ko se po oblastvenem odobrenju priglasí vsaj 20 članov.

§ 6. Pravice in dolžnosti članov.

Vsak društvenik ima pravico udeleževati se občnih zborov in društvenih shodov, dalje voliti, biti voljen ter brezplačno prejemati društveno glasilo.

Dolžni pa so člani:

1. plačevati članarino;
2. ravnati se po društvenih sklepih in določilih;
3. po možnosti podpirati društvene interese.

§ 7. Razsodišče.

V spornih zadevah, ki spadajo v društveni delokrog, razsoja odbor petih članov. V rozsodišče prideta po dva zaupnika prepornih strank in predsednik, ki ga izvolijo isti zaupniki.

§ 8. Izključenje.

Ud društva ni več, kdor naznani svoj izstop odboru.

Izključen je:

1. kdor zaostale članarine kljub dvakratnemu opominu ne plača;
2. kogar izključi občni zbor.

§ 9. Načelstvo.

Društvu na čelu je odbor, ki ima deset članov, katerih šest mora bivati v Ljubljani. Odbor izbere iz svoje srede predsednika, podpredsednika, tajnika in knjižničarja.

Odbor se izvoli na občnem zboru, in sicer z glasovnicami ali z vzklicem. Člani, ki dobe nadpolovično večino veljavnih glasov, so izvoljeni.

Podružnice si volijo v svoj odbor načelnika, tajnika, blagajnika in štiri odbornike.

§ 10. Odborovo delovanje.

Odbor ima dolžnost voditi društvo in ga zastopati na zunaj po predsedniku ali njega namestniku.

Vse listine podpisujeta predsednik, oziroma podpredsednik in tajnik.

Odbor je sklepčen, če so razen predsednika, odnosno podpredsednika, navzoči še štirje odborniki. Sklepa se z večino glasov; pri enakem številu glasov odločuje predsednik.

Odbor sprejema člane, vodi društvene posle, pripravlja tvarino za občni zbor, upravlja premoženje, dela sklepne račune, sklicuje redne in izredne občne zборе.

Odborove seje so redne in izredne. Predsednik sklicuje odborovo sejo vsaj štirikrat na leto; izredna seja se vrši v slučaju nujne potrebe, ali če zahtevajo vsaj štirje odborniki.

§ 11. Občni zbori.

Redni občni zbor se vrši vsako leto; sklicuje ga predsednik. Dan in kraj se naznanita 14 dni poprej vsaj v enem izmed ljubljanskih dnevnikov.

Istotako se mora občni zbor naznaniti v škofijah, kjer so podružnice, vsaj v enem ondotnem časopisu.

Izreden občni zbor se skliče, ako to zahteva tretjina rednih članov.

O b č n i z b o r :

1. voli deset odbornikov in dva overovatelja računov, ki ne smeta biti odbornika. Voli se osebno za dobo treh let;

2. imenuje častne člane;

3. glasuje o predlogih odbora in članov. Samostojni predlogi naj se naznanijo odboru pismeno vsaj osem dni pred občnim zborom;

4. določuje članarino;
5. izpreminja društvena pravila;
6. izključuje, kakor označeno v § 8.;
7. sklepa o eventualnem razdruženju.

Na občnem zboru se sklepa brez ozira na število navzočih članov. Predlog se sprejme z navadno večino. Pri enakem številu glasov odločuje predsednik.

Za izpremembo pravil je potrebna dvetretjinska večina glasujočih.

§ 12. Razdružitev.

Katehetsko društvo preneha, ako to sklene občni zbor, ki ima odločevati o društvenem imetju. Tozadevni sklepi so veljavni, ako sta pri glasovanju osebno ali po pooblastilih zastopani dve tretjini članov. Sklepa se z dvetretjinsko večino glasov.

Ako društvo preneha vsled oblastvene odredbe, odločuje o društvenem imetju v smislu § 2. zadnji odbor.

Skrb za pohabljenje.

Dr. Lenart Rosenfeld je objavil nedavno obširno razpravo o tem predmetu (Krüppelfürsorge und Krüppelanstalten nach ihrem heutigen Stande. Archiv für Orthopädie 5. Band. Heft 2. und 3.) Med pohabljenje šteje odrasle in otroke, ki vsled prirojenih napak, ali poznejših nezgod, vsled skrivljenja ali ohromelosti posameznih delov telesa ne morejo prosto rabiti svojih udov. Mnogo mladostnih pohablencev hira vsled svojega trpljenja deloma pa tudi zato, ker so popolnoma izključeni od šolskega pouka, ali pa mu vsaj ne morejo tako slediti kot zdravi otroci. Vedno so ti reveži izpostavljeni zasmehu in zaničevanju svojih tovarišev, vsled tega otope in izgube vsako upanje na boljšo bodočnost. Za take mladostne pohabljenje je nujno potreba skrbne vzgoje, ako naj postanejo kdaj rabljivi člani človeške družbe. Sicer bodo vse svoje življenje navezani na javno podporo. Pa tudi odraslemu pohablencu je včasih treba posebne skrbi. Delavca zadene nesreča, da izgubi kak telesni ud in postane nesposoben za svoj poklic. Miloščina, ki jo morda potem dobiva je premajhna, da bi se mogel z njo preživiti. Tu mora skrb za pohabljenje zastaviti svoje delo in ga učiti, kako si more na drug način služiti svoj kruh.

Rosenfeld je določil zahteve, ki jih je nujno vpoštovati pri varstvu pohablencev, na mednarodnem kongresu za šolsko higijeno v Norimberku v sledečih resolucijah:

1. Zdravljenje na ortopediški, kirurški in medicinski način.
2. Vzgoja, s tem, da se pohablencem v posebnih zavodih nudi pouk, ki odgovarja ljudski šoli.
3. Obrtni nadaljevalni pouk v tisti stroki, ki je pohablencu posebno primerna.
4. Skrb za tiste, ki so neozdravljivi, ali pa niso zmožni samostojno delovati.

Glede števila pohabljenecv doslej še nimamo natančnih podatkov, vendar je mnogo večje kot se splošno misli. S pomočjo privatnih preiskav se je dognalo, da v Nemčiji pride na tisoč ljudi šest pohabljenecv. Z ozirom na stanje prebivalstva iz leta 1905 bi bilo torej v Nemčiji 363.000 pohabljenecv, 290.000 odraslih in 73.000 mladostnih (pod 14. letom). Le 114.000 teh siromakov živi v dobrih razmerah, 244.000 (med temi 22.000 pohabljenih otrok) pa v revščini in siromaštvu; 25 000 (med njimi 5000 otrok) se jih vzdržuje z javno podporo. V Avstriji razmere gotovo niso boljše, temuč slabейše.

Kako skrbe za pohabljenecv? V Nemčiji je bilo koncem leta 1906 triintrideset zavodov za varstvo pohabljenecv, ki so imeli skupno 2600 ustanovnih mest. Poskrbljeno je torej komaj za 40. del vseh, ki so pomoči potrebni. V Avstriji obstoji izza leta 1897 na Dunaju društvo: „Cesarice Elizabete zavetišče za pohabljenecv otroke“, ki je otvorilo l. 1900. v Lanzen-dorfu pri Dunaju zavod za 40 otrok. L. 1903. se je osnovalo na Dunaju društvo „Leopoldinum“, ki si je zastavilo nalogo, po vsej Avstriji ustanavljati zavetišča za pohabljenecv obojega spola brez razlike na vero in narodnost. L. 1906. je imelo to društvo 13 000 K premoženja, mnogo premalo, da bi mogla uspešno zasledovati svoje cilje. Med evropskimi deželami so glede varstva pohabljenecv najbolj napredne: Danska, Švedska in Norveška. Tu je zlasti preprosto ljudstvo podpiralo slične težnje in škandinavski zavodi za pohabljenecv služijo lahko za vzor drugim enakim napravam. Tudi v Severni Ameriki se v zadnjih letih množe društva in zavodi, ki so namenjeni varstvu pohabljenecv. Vlada v Minnesoti je otvorila l. 1897. državni zavod za pohabljenecv, in je vsakemu pohabljenemu otroku po zakonu zajamčen sprejem, oskrbovanje, zdravljenje in vzgoja. Stroški za vzdrževanje tega zavoda znašajo 28.000 dolarjev. Izza časa otvoritve do l. 1904. je bilo tu oskrbovanih 257 otrok, nekateri izmed njih po tri leta, od teh je bilo 182 odpuščenih ozdravljenih, 57 jih je bilo l. 1904. še v oskrbi. — Vsote, ki se porabijo za varstvo pohabljenecv, se zde sicer visoke, vendar se ne potrošijo zaman, temuč postanejo produktivne, ker se pohabljenecv izvežbajo v primernem poklicu in postanejo gospodarsko samostojni. V najstarejšem nemškem zavodu, v bavarskem centralnem zavetišču za pohabljenecv otroke se izvežbajo dečki za pisarje, knjigoveze, krojače, deklice pa se poučujejo v vseh strokah ženskih ročnih del. Po izjavah tega bavarskega zavoda je bilo izmed 281 gojencev in 223 gojenk, ki so se izobrazili v letih 1877—1902. petinsedemdeset do osemdeset odstotkov zmožnih samostojno si služiti kruh in le deset odstotkov jih je ostalo v ubožnici, zavetišču ali brez poklica. Ravnatelj zavoda J. Ehrhardt tem podatkom še pristavlja: „Čeprav ne izvršujejo vsi gojenci tistega poklica, ki so se ga naučili, vendar se je njih samozavest toliko ukrepila, da so zmožni za delo in si sami služijo kruh.“ Ako še vpoštevamo, da lahko 70 odstotkov pohabljenecv ozdravi, ako se pravočasno zanje poskrbi, potem je umevno, da nosi kapital, ki se ga naloži za varstvo teh siromakov bogate obresti.

Slovstvo in glasba.

Knjige „Hrvatskoga pedagoško-književnoga zbora“ je „Slovenska Šolska Matica“ ravnokar razposlala. Za 1 K so dobili slovenski člani sledeče tri knjige:

1. *Pedagogijska Enciklopedija*. Izdaje „Hrvatski pedagoško-književni zbor“. Ureduje Stjepan Basariček, Tomislav Iokanec i Milan Pejnović. Knjiga I. Sveska XII. Majka-Muzeji. Zagreb 1906. Naklada Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora. Tisak C. Albrechta (Maravić i Dečak). S tem snopičem je dovršena prva knjiga te enciklopedije, ki podaje na 759 straneh obilo zelo zanimive vsebine. Knjigo krasi tudi nekaj slik.

2. *Temelji psihologije*. Knjižnica za učitelje. Izdaje „Hrvatski pedagoško-književni zbor“. Knjiga XLIV. U Zagrebu. Štamparija C. Albrechta (Maravić i Dečak). 1906.

3. *Iz života za život*. Pjesme i pripovijetke za mladež. Napisao Vjenceslav Novak. U Zagrebu. Nakladom Hrvatskoga pedagoško-književnog zbora. 1907.

Nove muzikalije „Glasbene Matice“. Letos je vže v drugič izdala „Glasb. Matica“ v Ljubljani nove muzikalije in sicer XXXIV. zvezek zborovskih partitur, obsegajoč „štiri-najst moških in mešanih zborov, uredil Matej Hubad“. Vsebina, ki je na 44. straneh velike četvorke, obsega: št. 1. *Stjepan St. Mokranjac*: „Kozar“, mešan zbor; št. 2. *dr. Gustav Ipavec*: „Naše gore“, mešan zbor z baritonskim samospévom; št. 3. *Emil Adamič*: „Deklica in ptič“, mešan zbor; št. 4. *Fran Serafin Vilhar*: „Ozlju-gradu“, moški zbor s sopranskim in baritonskim samospévom; št. 5. *Alojzij Sachs*: „Idila“, moški zbor; št. 6. *Karel Bendl*: „Svoji k svojim“, moški zbor s četverospévom; št. 7. *Vladimir Stahuljak*: „Zakaj me ne češ?“, moški zbor; št. 8. *dr. Anton Schwab*: „Vinska“, moški zbor; št. 9. *dr. Anton Schwab*: „Usehli cvet“, moški zbor; št. 10. *dr. Anton Schwab*: „Izgubljeni cvet“, moški zbor; št. 11. *dr. Gustav Ipavec*: „Brodar“, moški zbor; št. 12. *dr. Gustav Ipavec*: „Planinec“, moški zbor; št. 13. *Stanko Premrl*: „Slovenska zgodovina“, moški zbor s četverospévom; št. 14.

Ivan pl. Zajc: „Dijaška“, moški zbor. Cena 6 K, za člane „Glasbene Matice“ 4 K.

Liturgika. Nauk o bogočastnih obredih sv. katoliške cerkve. Spisal Alojzij Stroj, spiritual v knezoškofijskem duhovskem semenišču v Ljubljani. V Ljubljani 1907. Tiskala Katoliška tiskarna. Cena vezani knjigi 1 K 40 v.

Z veseljem opozarjam vzgojitelje in mladino ljube na novo liturgiko. Mnogoletni bivši katehet uršulinskih šol v Ljubljani nam z njo poklanja knjigo, kateri se na prvi pogled pozna, da je vzrastla iz prakse. Kratka je, točna in prikupna! Na 135 straneh nam podaje bogočastje katoliške cerkve v celoti po preglednem načrtu v jasni, izvečine tudi prirčni besedi. Razdelitev učne tvarine se naslanja na štiri velika poglavja: O cerkvenih osebah, krajih, dejanjih, časib. Pisatelj proti doslej običajnemu sporedu pričenja s cerkvenimi osebami, po mnenju ocenjevalca opravičeno in srečno. Posebno lepo je razbral tudi obrede pri sveti maši. Poglavje, ki je pač najtežje obdelati! Kjer je bilo možno, povsod se besedilo naslanja na katekizem.

Druga velika vršina knjigi so pa mnogo-brojne slike (40). Z ene strani bodo izvrstno pojasnjevale učno tvarino, z druge pa prav posebno vnmale za krščansko umetnost, posebno pa za katoliško cerkev. Mnoge slike so prav domače, n. pr. cerkev sv. Petra v Ljubljani, mensi, plašč in dalmatike iz stolnice, monštranca iz Slavine i. t. d. Druge te vedejo v sosedne pokrajine (cerkev v Ogleju, stolnica v Zagrebu, v Pečuhu), tretje pa seznanjajo z najlepšimi umotvori največjih krščanskih slikarjev (Rafael, Sanzio, Michel Angelo, Dürer, Murillo). Bila je jako srečna misel, da je pisatelj v dobi, ko se tako popularizuje umetnost, tudi krščansko — s to se lahko ponašamo — upotrebil v takem obsegu pri liturgičnem pouku. Prirejena razlaga slikam dela knjigo v tem oziru še bolj rabno.

Stvarnih napak nisem opazil v knjigi, pač pa povsod veliko ljubezen pisatelja do bogočastja in katoliške cerkve. Brez dvojbe bo isto netilo knjige v učencu in učitelju. In to je glavni namen knjige — liturgike. V to naj jo spremlja blagoslov božji!

T.

Dopisi.

Iz Ljubljane. Jubilejna slavnost v vnanji uršulinski ljudski in meščanski šoli v Ljubljani. — Uršulinski samostan je praznoval od 31. maja do 2. junija t. l. z mnogimi cerkvenimi in šolskimi slovesnostmi stoletnico proglašenja ustanoviteljice uršulinskega reda — **sv. Angele — za svetnico.** Šolska slavnost v vnanji uršulinski in meščanski šoli se je vršila dne 31. maja dopoldne. Spored je bil tako srečno sestavljen, da bo slavnost ostala vsem učenkam v najboljšem spominu. Po s posebno spretnostjo prednašani uvodni igri na klavir je sledila prva točka: proslava sv. Angele. Življenje ustanoviteljice uršulinskega reda so predložile učenske v obliki oratorija. Vrstile so se umetno sestavljene žive podobe z živahnimi dramatičnimi prizori; videli smo malo Angelo v domači hiši, občudovali ljubki prizor: Angela med igrajočimi se otroci, z zanimanjem smo sledili Angeli v samoto, vso pozornost je vzbujal prizor: Božje znanje sv. Angele, istotako je izbornougaljal sklepni prizor: sv. Angela v spremstvu drugih redovnic, med vedoželjnimi učenkami. V razvoju vsega dejanja, ki sta nam ga pojasnjevala v dovršenih deklamacijah dve učenki meščanske šole, ni bilo nobene prisiljenosti. Življenje sv. Angele se je prav naravno razvilo pred nami in vsi smo bili utopljeni v posamezne dogodke, ki so nam kazali krepkost in čednost svetnice. Tedaj pa nastopi slavnostni govornik, preč. gospod kanonik dr. Andrej Karlin. To čed-

nostno življenje prične preč. g. govornik v izbranih besedah — je sv. Cerkev ravnala z največjo častjo, ki jo more doseči zemljan, sv. Angela je pred 100 leti dobila čast oltarja. V svojem govoru pojasni preč. g. kanonik, kolikega pomena je, da imajo učiteljice vzornico svetnico in da učenske obiskujejo šole, katerih ustanoviteljica je svetnica. Koncem govora se na odru odgrne zavesa, in pred nami je krasna nova slika: sv. Angela kot učiteljica in vzgojiteljica. Preč. g. kanonik blagoslovi podobo, izbornou izvežbani pevski zbor pa zapeje P. Hugolin Sattnerjevo skladbo „Slavospev sv. Angeli“. — Slika bo pa ostala v šolskem poslopju kot trajen spomenik slavnosti.

Druga točka sporeda je bila spevoigra „Pomlad“ Odhod puste zime in razvoj bujnega pomladanskega cvetja in veselega življenja se je vršil pred nami. Dragoceni, s finim okusom izbrani in prirejani kostumi so izbornou pristojali predstavljavkam pomladnih cvetic pisanih, metuljev in pomladnih ptičkov. Dobro govorjene deklamacije, ubrano petje in pravilno, dobro izvežbano, prav dovršeno rajanje je združeno podalo živahno sliko vesele pomladi. Težko rečemo, kateremu prizoru bi prisodil prednost, le to povdarjamo, da je z vsakim prizorom rastla živahnost in da so nas prizori iz „Pomladnega življenja“, kot n. pr. vožnja v čolničku na izletu ... naravnost očarali. Vsa uprizoritvev ni bila samo relativno, ampak tudi absolutno dovršena.

Šolske vesti.

Učiteljske izpremembe. Kranjsko. Na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji stalno nameščena ondotni začasni učitelj g. Otmar Novak in ondotna začasna učiteljica ga. Marija Pleskovič-Črček. Za suplentinjo v Kranju je imenovana gdč. Pavla Bogataj. Gdč. Elviri Dev, učiteljici v Naklem se je radi bolezní podaljšal dopust.

Koroško. Premeščen je učitelj g. Ludovik Primožič iz Šmihela nad Pliberkom v Skočidol.

Razpisane učiteljske službe. Na trirazrednici v Sostrem je stalno popolniti učno mesto. Prošnje do 29. junija 1907. na c. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani. — Na enorazrednici v Strugah je popolniti služba učitelja-voditelja. Prošnje do 27. junija 1907 na c. kr. okr. šolski svet v Kočevju.

Začasni dopust je podeljen gdč. Mariji Bučar, učiteljici v Beli Peči. Nadomešča jo gdč. Angela Rekar.

Izpít učiteljske usposobljenosti pred c. kr. izpraševalno komisijo v Gorici so napravili: za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom gdč. Franja Stipančič; s slovenskim učnim jezikom in iz nemščine kot predmet gdč. Štefanija Einspieler, Olga Furlani, Lina Mazi, Avgusta Slokar, Ana Sosič, Frida Zmrzlićkar in g. Josip Odlasek; s slovenskim in nemškim učnim jezikom gdč. Franja Hribar, Katarina Oblak, Marija Pogačnik in Marija Zalar.

Počitniški tečaji za učitelje se bodo na graškem vseučilišču letos vršili od 5. do 24. avgusta. Štajerski deželni odbor je določil 600 kron za podporo štajerskim učiteljem, ki bodo obiskovali tečaje. Prošnje za sprejem v tečaje je do konca junija poslati na vseučiliščno kve-

sturo. Ker je na vseučilišču razpisanih deset prostih mest, naj se prošnje za brezplačni sprejem pošiljajo tudi na kvesturo. Glede brezplačnih stanovanj daje pojasnila graško učiteljsko društvo. (Gradec: Ferdinandeum.)

Nerazdeljen dopoldanski pouk se je vpeljal s 1. junijem na ljubljanskih ljudskih šolah. Pouk se prične ob 8. in se konča ob 12. V višjih razredih odpade telovadba po eno uro, v V. pa tudi zemljepisje in prirodopisje po eno uro.

Obrtno nadaljevalno šolo ustanove v Kropi na Gorenjskem.

Okrajna učiteljska konferenca za kamniški okraj bo dné 3. julija 1907 v Moravčah. Na dnevnem redu je poleg običajnih točk: „Apno v prirodoslovnem ozirú“. Praktičen nastop Janko Tomana v III. razredu. — „Katere so najnavadnejše napake pri domači vzgoji in kako naj šola deluje proti tem napakám?“ — Občni referat. — „Praktičen poizkus v risanju po naravi v zmislu nove metode.“ Predava nadučitelj Fran Jordan.

Strokovni kurz za učitelje državnih obrtnih učilnic bode od 15. julija do 15. avgusta t. l. v strokovni šoli za lesno obrt v Beljaku. V kurzu se bodo nadalje izobrazili strokovni učitelji v metodiki pouka v prostem risanju za kovinsko barvanje, brončevanje, galvanizovanje, kovinolit po naravi in za lesno podobarstvo. Kurz je določilo ministrstvo za bogočastje in pouk.

Okrajna učiteljska konferenca za ormoški okraj se vrši dné 10. julija t. l. pri Vel. Nedelji. Na dnevnem redu so sledeči referati: 1. „Kako postanejo učni uspehi trajna last učencev?“ Naj se praktično pokaže z učno sliko osobito iz jezikovne ali računske skupine. 2. „Katere opravilne spise mora znati sestavljati vsak

odpuščen ljudskošolski učenec, in kako naj se to doseže?" 3. „Red za šolske sluge“.

Narodna šola v Št. Jakobu. Temeljni kamen šentjakobski narodni šoli v Rožu se položi v nedeljo, 14. julija t. l.

V začasni pokoj je šel učitelj v Vuzenici g. Alojzij Schamp.

Avanzma na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji. Poljedelski minister je pomaknil c. kr. učiteljico gdč. M. Souvan in c. kr. učitelja g. Josipa Novaka iz III. v II. plačilni razred ter c. kr. učiteljici gdč. Ano Tomec in Julijo Tauses iz IV. v III. plačilni razred.

Umrli je dné 12. maja t. l. po daljšem bolehanju g. Aleksander Falk, učitelj v Trboljah, star 38 let. — V Pletovčah pri Celju je umrl dne 10. maja

t. l. nadučitelj gosp. Anton Žagar, star 49 let. — V Materiji je umrl voditelj šole g. Štefan Debenjak. — V Svetini je umrla ga. Marija Pustišek, učiteljica ženskih ročnih del in soproga tamošnjega šolskega voditelja. — V Vojniku je umrl dné 29. maja t. l. g. Radoslav Škoflek, upokojeni nadučitelj.

Osebnosti. Šolski voditelj v Slivju v Istri g. Egidij Čeh, je imenovan učiteljem za slovenski jezik na državnih ljudskih šolah Via Fontana in Piazza Lipsia v Trstu. — Deželnošolski svetnik je postal graški vseučiliški profesor gospod dr. Ivan Harnig.

Nadučitelj — župan. Občinski zastop na Bledu je izvolil županom tamošnjega nadučitelja g. Fran Rusa.

Drobtine.

Peti katoliški učiteljski shod se bode vršil dne 29. in 30. junija na Dunaju. Določil se je sledeči spored: V soboto 29. junija: ob 9. uri dopoldne zborovanje delegatov; ob 5. popoldne občni zbor deželnih učiteljskih društev nižjeavstrijskih; ob 8. pozdravni večer. V nedeljo 30. junija: ob 9. slovesna sv. maša; ob 11. občni zbor „Katoliške avstrijske učiteljske zveze“: 1. Otvoritev, 2. Govor g. c. kr. dvornega svetnika, vseučilišnega profesorja Dr. A. Villmana: „o krščanskem vzgojeslovju“. 3. Poročilo: „Naš šolski program“ (vadniški učitelj Josip Reif.) 4. Poročilo: „Naša organizacija“ (vadniški učitelj L. G. Rotter in nadučiteljica gospodična Karolina pl. Ambros) 5. Poročila: „Službena pragmatika“ (strokovni učitelj K. Bundschuh). 6. Poročilo: „Naše plače“ (ravnatelj Dr. Henrik Giese). Ob polusedmih zvečer slavnostno zborovanje s sodelovanjem orkestra učiteljskega društva „Dr. Lovro Kellner“.

Za šolstvo na Češkem se je leta 1904 izdalo 55,200.000 kron. To so izdatki samo za ljudske in meščanske šole, h katerim je dežela prispela 39,200.000 K in okrajne in šolske občinske doklade 16,000 000 kron. — Država je plačala leta 1903 za vse šolstvo, torej tudi za univerze, srednje šole in učiteljišča 50,089.000 kron. Izda torej Češka za ljudsko šolstvo več, nego država za vse šolstvo.

Razžaljeni učenec. Kasacijski dvor je razveljavil obsodbo prizivnega sodišča v Aschu, ki je obsodilo učitelja Beilschmidta, ker je nekega učenca imenoval „smrkovca“ in bil zaraditega od očeta učenčevega tožen zaradi razžaljenja časti. Kasacijski dvor pravi v utemeljitvi, da ima učitelj kot vzgojitelj kadar graja, posebne pravice in je izraz „smrkavec“ ali drugi podobni, le poostrena kazen za učenca, do katere je učitelj upravičen.

Uspeli „svobodne šole“. Prišlo je tako daleč, da se je moralo v Parizu

ustanoviti „Društvo proti slabim učiteljem“, kateremu stoji na čelu znani pisatelj in član akademije znanosti, Maurice Barrès. V svojem govoru na ustanovnem shodu društva je Barrès dejal: „Plačujemo te ljudi z našim denarjem in zato nihče ne more od nas zahtevati, da bi trpeli učitelji, ki sistematično zastrupljajo našo mladino! Nočemo, da bi ti sodrugi oropali naše ljudstvo vsega njegovega nagnega bogastva in iztrgali iz srca vero v Boga, posmrtnost in odgovornost človeškega življenja. Nočemo, da bi okužili zanikovalci vsega plemenitega in dobrega še tistih 60 odstotkov krepstnih in patriotskih učiteljev, kar jih še imamo. Očetje! Ubrinite se jih s tem, da jih napadate!“

V Madridu se je pričela 9. t. m. sodnijska obravnava o atentatu na kralja Alfonsa, ki se je vršil na dan njegove poroke. Zatoženi so štirje dijaki „svobodne šole“ in njih profesor Ferer, ki je priznal, da je razširjal med svojimi slušatelji anarhistične ideje.

Narodna šola v Št. Jakobu. Temeljni kamen tega za koroške Slovence prevažnega zavoda se položi 14. julija, v nedeljo. Šentjakobski Slovenci vabijo tudi izvenkoroška društva in posameznike da se udeležijo te pomembne narodne slavnosti.

Pomanjkanje. V dumi se je konstatiralo, da je na Ruskem 8 milijonov otrok brez šolskega pouka. Rusija potrebuje 250.000 šol, ima jih pa samo 90.000.

Kongres za vzgojevalna deška ročna dela se vrši 15. julija v Gradcu. V zvezi s kongresom priredi poseben odbor razstavo deških ročnih del. Prijavljenih je dosedaj izdelkov iz 40 šol in 10 skupin učiteljskih izdelkov.

Protestantske učiteljice pri svetem očetu. Dne 7. t. m. je sprejel sveti oče v avdijenci približno 50 protestantskih učiteljic z Angleškega. Sveti oče je nago-

voril dame nenavadno ljubeznivo in toplo in jih prosil, naj se pri poučevanju mladine ozirajo kolikor mogoče na verski moment. Sveti oče je naredil na učiteljice nepopisljiv vtisk.

Ura na šolskem poslopju v Kostanjevici. Šolsko poslopje v Kostanjevici na Dolenjskem je dobilo na pročelju umetno uro, ki jo je napravil g. Marko Borušak, urar v Trbovljah. Mehanizem sestavljajo tri kolesa, ki obenem posredujejo, da se na valjar navija žica treh uteži. Posebno umetna iznajdba je nihalo, ki se gane v minuti šestdesetkrat, natančno vsako sekundo enkrat. Nihalo ne sloni na osi, ampak na peresu katerega proženje je komaj vidno. Na nihalu se tudi komaj opazi glavni del cele iznajdbe, ki goni ves mehanizem. Ura ima dva zvonca, ki naznanjata četrtinke in ure. Prednosti, ki jih ima ta ura pred drugimi, so te-le: Mehanizem je najpreprostejši in deluje najtočneje. Po tej uri je mogoče napeljati na vse strani električne ure, ne da bi bil mehanizem najmanje moten. Vse te ure, ki so v zvezi z glavno, delujejo natančno. Kazalec kaže točno vsako minuto. V teh električnih urah ni nobenih koles, edino kazališče. V sredi je magnet, ki je zvezan po bateriji z glavno uro. Kdor se zanima za to iznajdbo, naj si jo ogleda v Kostanjevici. (Po „Slov.“)

† **Josip Staré.** Dne 13. maja t. l. je umrl v Ljubljani profesor in bivši ravnatelj realne gimnazije in višje trgovske šole v Zagrebu, g. Josip Staré. Pokojnikovo ime je med izgubljenimi Slovenci dobro znano „Občno zgodovino“ in „Kitajci in Japonci“. Bil je tudi sotrudnik „Ljubljanskemu Zvonu“ N. v m. p !

Lex Perek na Moravskem. Naučno ministrstvo je končno izdalo izvršitveni podpis k postavi Perekovi, po kateri se v ljudske šole na Moravskem smejo

sprejemati samo otroci, ki so zmožni učnega jezika. Namen postave je bil jasen in dober. S to postavo se je hotelo preprečiti vse šolske agitacije in prispeti k narodnostni spravi. Čehi nočejo iz nobenega Nemca napraviti Čeha, toda tudi nočejo dovoliti ponemčevanja čeških otrok. To je bil namen Perekove postave. A moravski Nemci so si jo razlagali drugače ker vedo, da s svojo lastno močjo ne morejo vzdržati „nemškega posestva“ na Moravskem, hočejo si pomagati tudi v prihodnje s ponemčevanjem češke dece. Zato so si izmislili teorijo o pravici staršev pošiljati otroke, v katerokoli šolo hočejo. Na videz je ta teorija lepa. V praksi pa jo Nemci na Moravskem že davno izvršujejo tako da odvisne češke starše deloma z nasiljem, deloma z obljubami silijo pošiljati deco v nemške otroške vrtce in šole. Zavoljo tega so se Nemci na vse načine prizadevali, da bi izvršitveni predpis k Perekovi postavi namen postave kar največ oviral. Čehi so seveda protestirali. Na Dunaju se je vršila o tej stvari cela vrsta konferenc. Sedaj pa je končno minister Marchet izdal izvršitveni prepis, s katerim je ustregel Nemcem. Postava bo le stopila v veljavo 1. avgusta 1907. Z Marchetovim izvršitvenim predpisom se ne bodo na Moravskem odpravili boji in spori za šolo in otroke. Uradna statistika izkazuje, da nemške šole na Dunaju obiskuje čez 12.000 čeških otrok. V tem številu so pa samo otroci, ki sploh ne znajo niti besedice nemške. Vseh čeških otrok na dunajskih ljudskih šolah je blizu 50.000; njih število raste vsako leto. Dosedaj imajo dunajski Čehi samo eno ljudsko šolo, ki jo obiskuje 800 otrok in ki se vzdržuje z narodnimi prispevki. Ta šola je komaj za en okraj. Zato je društvo „Komensky“ pred kratkim izdalo poziv, v katerem prosi prijatelje češke narod-

nosti, da bi pošiljali društvu obilo prispevkov, da bi se v kratkem mogla odpreti druga češka ljudska šola na Dunaju.

Najmanjša šola v celem nemškem cesarstvu je v gradu Schaumburg, ker jo obiskuje en sam učenec. Sedanji učitelj Hoffmann je nedavno obhajal petdesetletnico, odkar deluje na tej šoli.

Deveti mednarodni zemljepisni kongres se vrši od 27. julija do 6. avgusta t. l. v Ženevi. Predsedoval bo predsednik ženevskega geografskega društva, dr. Artur de Clapaarede. Kongres bo razdeljen v trinajst odsekov, ki bodo razpravljali v poslopju ženevskega vseučilišča. — Ob tej priliki se proslavi tudi petdesetletnica obstoja geografskega društva.

Ženska trgovska akademija se otvori meseca septembra na Dunaju pod ravnanstvom doktorice modroslovja Olge Steindler.

O šolski omiki na Ruskem je podal v državni dumi naučni minister pri predlogu o splošni šolski dolžnosti nekoliko zanimivih statističnih podatkov v pojasnjenje. V celi ruski državi zna čitati in pisati 29,3 odstotkov moških in 13,6 odstotkov ženskih oseb. A po narodnosti je razmerje čisto drugo; pri Nemcih zna čitati in pisati 60 odstotkov moških in 59 odstotkov ženskih oseb; pri Litvanih in Lotiših 52 odstotkov moških in ženskih; pri Židih 49 odstotkov moških in 28 odstotkov ženskih; pri Fincih 35 odstotkov moških in 27 odstotkov ženskih; pri Poljaki 35 odstotkov moških 29 odstotkov ženskih. Rusi so na zadnjem mestu. Od teh zna čitati in pisati samo 29,5 odstotkov moških in 9 odstotkov ženskih!

Ogrski šolski zakon potrjen. Budimpeški uradni list prinaša cesarjevo potrjenje ogrskega šolskega zakona, ki pomenja za nemadžarske narodnosti veliko krivico.

Moderna mladina. Neki trinajsletni deček je v Wolkersdorfu napadel in natepel dva svoja součenca, kar je videla mati enega izmed teh dveh. V pravični jezi mu jih je nametala za kaznenekaj gorkih. Mladega vročevkrvneža je to tako razkačilo, da je tekel domov, vzel bratov nabiti samokres in se skril v kočjo kmetice, ki ga je kaznovala. Ko je zvečer družina sedla k večerji, je deček iz svojega skrivališča pomeril na ženo in dvakrat ustrelil nanjo, a jo le lahko ranil, nato pa ubežal. Mož je tekel za njim in mladi zločinec je še bežeč streljal na svojega zasledovalca ter mu tako ušel. Ko so ga prijeli orožniki, je predrzno povedal, da je hotel ženo usmrtiti, ker ga je napadla. (Po „Slov.“)

Tečaja za vinarstvo in sadjarstvo v Mariboru so se udeležili sledeči gg. učitelji: Oskar Žolnir iz Olimja, Ivan Najžer iz Središča, Fr. Srebrnič iz Zabukovja, Ernest Kompost iz Marnberga, Simon Vodenik iz Št. Jurija ob Pesnici, Peter Loparnik iz Št. Janža na Drav. polju, Ivan Glinšek iz Št. Jurija, Ivan Mohorko iz Št. Janža pri Sp. Dravogradu.

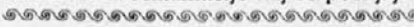
Reforma ljudskega šolstva. Na shodu poljedelske komore „Cheziru na Angleškem“ so ostro kritizirali šolstvo na deželi, ker bolj jemlje mladini veselje do poljedelstva, kakor da bi ga gojilo. Zato zahtevajo, da se šolstvo na deželi izpremeni v tem zmislu, da bo podpiralo poljedelstvo.

Koliko knjig izide na leto na Angleškem. 1906. l. je bilo izdanih na Angleškem 6985 novih knjig in 1618 novih izdaj. Med temi je največ romanov,

namreč 2108 novih in 775 nanovo izdanih. Za romani je bilo največ — pedagoških del, namreč 916, katerim slede glede števila 760 knjig trgovske in politiške vsebine, nato pride 737 bogoslovskih in 652 geografskih, zgodovinskih del itd. Na dan je izšlo povprek 28 knjig, med katerimi je bilo 9 romanov.

Celovška šulferajnska skupina je imela 2. t. m. svoje občno zborovanje. Iz poročil posnamemo: Lani je razdal šulferajn za zgradbo šol, za zbirke in podpore učiteljem 28.131 kron. Da se zavaruje južna stran pri Železni Kaplji, ki mora ostati nasip proti vednemu prodiranju „kranjskih prvakov“, se je moralo odločiti društvo za velike žrtve, da kupi hišo, namenjeno otroškemu vrtcu. Šulferajn gradi nadalje otroški vrtec v Borovljah, ki bo stal 25.000 kron. Končno podpira šulferajn otroške vrtce v Velikovicu Pliberku in v Prevaljah. Šulferajn je izdal za Korosko, odkar obstoji, 287.808 K., šulferajnovi dohodki na Koroškem so pa znašali 202.095 K 14 v. Za Avstrijo je izdal šulferajn kar obstoji nad 12 milijonov. Te velikanske vsote jzdajo, da bi ponemčili slovanske otroke. V nemških krajih pa pomankuje šol.

Šolske vesti s Štajerskega. Nastavljeni so: kot stalne učiteljice: v Koprivnici tamoš. zač. učiteljica Mar. Kladnik, v Pišecah učiteljica Roza Preskar iz Buč, v Blanci tamoš. zač. učiteljica Marija Boštjančič. Za pomožnega učitelja v ptujskem okraju je imenovan učitelj Eduard Čeh, iz Št. Lenarta v Slov. gorice. Predstavljen je učitelj Fr. Vabič iz Runeč v Ptuj okolica. V začasni pokoj je stopila učiteljica Marija Wrassnik v Muti.

„Slovenski Učitelj“ izhaja enkrat na mesec (15.). Cena mu je na leto 4 K, na pol leta 2 K. Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren Ivan Rakovec. — Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani. Tiska Katoliška Tiskarna.
